

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กาญจนา ตั้งภากรณ์. ประสิทธิผลของคณะกรรมการบริษัทที่มีต่อผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.

การประกันภัย, กรม. กรมการประกันภัยครบรอบ 18 ปี. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์อักษรไทย, 2540.

การประกันภัย, กรม. กรมการประกันภัย 19 ปี. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์อักษรไทย, 2541.

การประกันภัย, กรม. กรมการประกันภัย 20 ปี. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์อักษรไทย, 2542.

การประกันภัย, กรม. การประกันภัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ดอกเบี๊ยะ, 2536.

การประกันภัย, กรม. พระราชบัญญัติประกันชีวิต พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. 2535. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์อักษรไทย, 2536.

การประกันภัย, กรม. รายงานธุรกิจประกันภัยในประเทศไทย 2539. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์อักษรไทย, 2539.

การประกันภัย, กรม. รายงานธุรกิจประกันภัยในประเทศไทย 2540. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์อักษรไทย, 2542.

เกื้อกุล ทองพุกษา. วิเคราะห์ลักษณะโครงสร้างและบทบาทของธุรกิจประกันภัยในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2530.

คณะกรรมการเพื่อพัฒนาระบบการกำกับดูแลกิจการที่ดี ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.
รายงานการกำกับดูแลกิจการที่ดี. กรุงเทพมหานคร: ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย,
2543.

คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. รายงานการสัมมนาทางวิชาการประจำปี เนื่องใน
วาระครบรอบปีที่ 21 แห่งการสถาปนาคณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เรื่อง
เศรษฐศาสตร์ว่าด้วยการประกันภัย. กรุงเทพมหานคร : หอรัตนชัยการพิมพ์, 2543.

ไชยยศ เหมรัชตะ. คำอธิบายกฎหมายว่าด้วยประกันภัย. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: สำนัก
พิมพ์นิติธรรม, 2540.

ณัฐ รัตติธรรม. ผลกระทบของกลไกควบคุมการดำเนินงานของผู้บริหารต่อผลการดำเนินงานของ
สถาบันการเงิน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.

เดือนเด่น นิคมบริรักษ์, สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ และนิพนธ์ พัวพงศกร. การกำกับดูแลธุรกิจประ
กันภัยในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: 2542.

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. บทบาท หน้าที่และความรับผิดชอบของคณะกรรมการบริษัท
จดทะเบียน. พิมพ์ครั้งแรก. กรุงเทพมหานคร: บุญศิริการพิมพ์, 2540.

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. แนวทางการจัดระบบการควบคุมภายใน. พิมพ์ครั้งแรก.
กรุงเทพมหานคร: บุญศิริการพิมพ์, 2540.

ธนชนม์ โอภาเฉลิมพันธุ์. ความสามารถในการประกอบกิจการของบริษัทประกันวินาศภัย. วิทยา
นิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรม
ศาสตร์, 2542.

ประสาน ไตรรัตน์วรกุล. การกำกับดูแลกิจการ: โดยสมัครใจหรือให้มีข้อบังคับ [แฟ้มข้อมูล].
สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ผู้จัดทำและเผยแพร่),

กรุงเทพมหานคร, 2543 [อ้างถึงเมื่อ 22 มีนาคม 2543] จาก <http://www.sec.or.th>;
อินเทอร์เน็ต.

พิเศษ เสตเสถียร. หลักกฎหมายบริษัทมหาชนจำกัด. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์
นิติธรรม, 2542.

ภาควิชาการธนาคารและการเงิน คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
การเงินธุรกิจ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.

สรพล สุขทรศนี. คำอธิบายกฎหมายลักษณะประกันภัย. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร:
สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2540.

สากล ธนัตถยาวิบูล. หลักการประกันภัย. กรุงเทพมหานคร: เอดีสัน เพรส โปรดักส์, 2538.

สาขาวิชาวิทยาการ จำกัด มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. เอกสารการสอนชุดวิชา หลักการประก
กันภัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2532.

สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. การเสริมสร้าง Good Corporate
Governance ของบริษัทจดทะเบียนในประเทศไทย [เพิ่มข้อมูล]. สำนักงานคณะ
กรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ผู้จัดทำและเผยแพร่), กรุงเทพมหานคร,
2542 [อ้างถึงเมื่อ 3 ตุลาคม 2542] จาก <http://www.sec.or.th/index.html>; อินเทอร์เน็ต.

อำนาจ วงศ์พินิจโรดม. ความมั่นคงของธุรกิจประกันภัยในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2536.

ภาษาอังกฤษ

Agrawal, A. ; and Knoeber, C. R. Firm Performance and Mechanisms to Control Agency Problems between Managers and Shareholders. Journal of Financial and Quantitative Analysis 31 (1996) : 377-397.

Claessen, S.; Djankov S. ; and Lang L.H.P. East Asian Corporations Heroes or Villains? [Machine readable data file]. The World Bank Discussion Paper 409 (Producer), Washington, D.C.,2000 [cite 10 October 2000] Available from <http://www.worldbank.org>; INTERNET.

Core J.E. On the Corporate Demand for Directors' and Officers' Insurance. The Journal of Risk and Insurance 64 (1997): 63-87.

Demsetz, H. ; and Lehn, K. The Structure of Corporate Ownership: Causes and Consequences. Journal of Political Economy 93 (1985) : 1155-1177.

Hermalin, B. E. ; and Weisbach, M. S. The Effects of Board Composition and Direct Incentives on Firm Performance. Financial Management 20 (1991) : 101-112.

Holderness C.E. Liability Insurers as Corporate Monitors. International Review of Law and Economics 10 (1990): 115-129.

John, K. ; and Senbet, L. W. Corporate Governance and Board Effectiveness. Journal of Banking and Finance 22 (1998) : 371-403.

Kaplan, S. N. Top Executive Rewards and Firm Performance : A Comparison of Japan and the United States. Journal of Political Economy 102 (1994) : 510-545.

Kojima K. Kobe Economic & Business Research Series. Japanese Corporate Governance an International' Perspective. No. 14. Kobe: Hajime Printing, 1997.

McConnell, J. ; and Servaes, H. Additional Evidence on Equity Ownership and Corporate Value. Journal of Financial Economics 27 (1990) : 595-613.

Morck, R; Shleifer, A. ; and Vishny, R. W. A Survey of Corporate Governance. Journal of Finance 52 (1997) : 737-783.

Price Waterhouse Management Consultants Ltd. Corporate Governance in Thailand : A Price Waterhouse Survey. Bangkok: Advertising & Media Consultants, January 1997.

Prowse S. Financial Markets. Institution & Instrument. Corporate Governance in an International Perspective : A Survey of Corporate Control Mechanisms Among Large Firms in the U.S., U.K., Japan and Germany. Vol.4. New York: Blackwell Publishers, 1995.

Shleifer, A. ; and Vishny, R. W. Management Ownership and Market Valuation. Journal of Financial Economics 20 (1988) : 293-315.

Sullivan, N. Insuring the Agents : The Role of Directors' and Offices' Insurance In Corporate Governance. Journal of Risk and Insurance 64 (1997) : 545-556.

Yermack, D. Higher Market Valuation of Companies with a Small Board of Directors. Journal of Financial Economics 40 (1996) : 185-211.

Zingales L. Corporate Governance [Machine readable datafile]. NBER Working Paper Series (Producer), MA, 1997 [Cite 15 March 2000] Available from <http://www.nber.org/papers/w6309>; INTERNET.

ภาคผนวก

ข้อกฎหมายไทยที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลกิจการ

เวลาพูดถึงการใช้กฎหมายบังคับให้ปฏิบัติตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี อาจมีคนบางกลุ่มไม่เห็นด้วยทั้งนี้เนื่องจากเห็นว่าการจะมีการกำกับดูแลกิจการที่ดีจะต้องเกิดจากความตั้งใจหรือสำนึกของผู้ปฏิบัติเอง และไม่มีรูปแบบไหนที่ดีที่สุดสำหรับทุกกิจการจึงไม่ควรบังคับผ่านกฎหมาย ซึ่งก็เป็นแนวคิดที่ถูกตั้งคำถามไว้ว่าเราไม่ควรใช้มาตรการทางกฎหมายเสียเลย เพราะกฎหมายสามารถมีผลครอบคลุมได้ในวงกว้าง โดยผู้ที่ได้รับผลกระทบนั้น ไม่มีอำนาจต่อรองเพียงพอที่จะขอให้แก้ไขด้วยตนเอง ดังนั้นกฎหมายควรจะมีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำ ทั้งในเรื่องสิทธิพื้นฐานของผู้ถือหุ้น หน้าที่ของฝ่ายบริหารและการเปิดเผยข้อมูล รวมถึงอำนวยความสะดวกให้มีการตรวจสอบได้ และเปิดช่องให้ผู้ที่ถูกละเมิดสิทธิสามารถเรียกร้องความเสียหายหรือการแก้ไขได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นบริษัทจะมีการกำกับดูแลกิจการที่ดีได้หรือไม่ นั้น ส่วนหนึ่งจะเกิดจากข้อกำหนดด้านกฎหมาย (Mandatory Approach)

ข้อกฎหมายของบริษัทประกันวินาศภัยไทย

ธุรกิจประกันชีวิตและธุรกิจประกันวินาศภัยเป็นธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับประโยชน์ส่วนได้ส่วนเสียของคนหมู่มาก จึงต้องตั้งอยู่บนรากฐานของความมั่นคงและการได้รับความน่าเชื่อถือไว้วางใจจากประชาชน ดังนั้นทุกๆ ประเทศที่มีธุรกิจประกันภัยจึงมีกฎหมายประกันภัยโดยเฉพาะ เพื่อเป็นเครื่องมือของหน่วยงานกำกับดูแล

ในปัจจุบันมีกฎหมายจำนวน 3 ฉบับที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับธุรกิจประกันภัย คือ พระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. 2535

ธุรกิจประกันภัยให้ความสำคัญกับความมั่นคงในฐานะการเงิน เนื่องจากเป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะทำให้ประชาชนเกิดความเชื่อถือศรัทธาต่อธุรกิจประกันภัย รัฐโดยกรมการประกันภัยจึงต้องควบคุม ดูแล การประกอบธุรกิจประกันภัยของบริษัทประกันภัยให้มีฐานะการเงินที่มั่นคง โดยอาศัยอำนาจของกฎหมายมาตราต่างๆ ซึ่งถ้าไม่มีข้อกฎหมายเหล่านี้ อาจทำให้บริษัทขาดความมั่นคงทางการเงินได้ เนื่องจากความไม่รู้ของผู้บริหาร หรืออาจเกิดจากการทุจริตของผู้บริหารก็เป็นไปได้ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับประเด็นนี้ได้แก่

1. การวางหลักทรัพย์ประกันไว้กับนายทะเบียน

ตาม พ.ร.บ. ประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 จะต้องมีหลักทรัพย์ประกันที่วางไว้กับอธิบดีกรมการประกันภัยซึ่งทำหน้าที่เป็นนายทะเบียนประกันภัย เพื่อเป็นหลักประกันหนี้สินที่บริษัทมีอยู่ต่อผู้เอาประกันภัย โดยมูลค่าของหลักทรัพย์ประกันที่บริษัทต้องวางไว้กับนายทะเบียนจะต้องไม่น้อยกว่า 3.5 ล้านบาทต่อประเภทของวินาศภัยสำหรับบริษัทประกันวินาศภัย

หลักทรัพย์ประกันที่บริษัทต้องวางไว้กับนายทะเบียนอาจอยู่ในรูปของเงินสด พันธบัตรรัฐบาลไทย หุ้นกู้ของบรรษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ตัวเงินคลังของกระทรวงการคลัง พันธบัตรรองการค้าหรือรัฐวิสาหกิจ ตัวแลกเงิน หรือตัวสัญญาใช้เงินที่มีระยะเวลาใช้เงินตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไปที่มีองค์การหรือรัฐวิสาหกิจ ธนาคารแห่งประเทศไทย หรือบรรษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยเป็นผู้ส่งจ่าย สังเกตได้ว่าหลักทรัพย์เหล่านี้เป็นการลงทุนในหน่วยงานของภาครัฐทั้งสิ้น

2. การจัดสรรเบี้ยประกันภัยไว้เป็นเงินสดสำรองประกันภัย

เบี้ยประกันภัยที่บริษัทรับจากผู้เอาประกันภัยเป็นการรับล่วงหน้าและมีภาระผูกพันที่จะต้องชดใช้เงินตามสัญญาหรือค่าสินไหมทดแทนตราบเท่าที่กรมธรรม์ยังมีผลบังคับอยู่ กฎหมายจึงกำหนดให้บริษัทต้องจัดสรรเบี้ยประกันภัยจำนวนหนึ่งเป็นเงินสดสำรองไว้สำหรับชดใช้หนี้สินที่มีต่อผู้เอาประกันภัย ตามที่กำหนดไว้ใน พ.ร.บ.ประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 ซึ่งให้จัดสรรตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด ซึ่งเป็นอีกมาตรการหนึ่งที่จะให้บริษัทมีความมั่นคงในฐานะการเงินที่พร้อมจะชดใช้เงินตามสัญญาประกันภัย

3. การวางเงินสำรองไว้กับนายทะเบียน

นอกจากกฎหมายที่ให้บริษัทจัดสรรเบี้ยประกันภัยไว้เป็นเงินสดสำรองแล้ว เพื่อให้เกิดความมั่นใจและเป็นหลักประกันมากยิ่งขึ้น กฎหมายได้กำหนดไว้ใน พ.ร.บ. ประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 ให้อำนาจแก่รัฐมนตรีประกาศกำหนดให้บริษัทวางเงินสำรองไว้กับนายทะเบียน โดยเงินสำรองที่วางไว้กับนายทะเบียนจะเป็นเงินสด พันธบัตรรัฐบาลไทย หรือสินทรัพย์อย่างอื่นตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดได้

4. การดำรงไว้ซึ่งเงินกองทุน

กฎหมายกำหนดให้บริษัทต้องดำรงเงินกองทุนก็เพื่อให้มั่นใจว่าบริษัทมีฐานะการเงินมั่นคงพร้อมที่จะชำระภาระผูกพันหรือหนี้สินต่างๆได้ เงินกองทุนหมายถึง สินทรัพย์ส่วนที่เกินกว่าหนี้สินของบริษัทตามราคาประเมินทรัพย์สินและหนี้สินของบริษัท บริษัทประกันวินาศภัยต้องดำรงเงินกองทุนตามมาตรา 27 แห่ง พ.ร.บ. ประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 ซึ่งกำหนดว่า บริษัทต้องดำรงไว้ซึ่งเงินกองทุนตลอดเวลาที่ประกอบธุรกิจประกันวินาศภัย เป็นจำนวนเงินไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ของเบี้ยประกันภัยรับสุทธิที่ได้รับทั้งหมดสำหรับปีปฏิทินที่ล่วงแล้ว แต่ทั้งนี้ต้องไม่ต่ำกว่า 30 ล้านบาท

5. การลงทุนประกอบธุรกิจอื่น

นอกจากการรับประกันภัยแล้ว บริษัทสามารถลงทุนประกอบธุรกิจอื่นๆได้ โดยนำเบี้ยประกันภัยและเงินของผู้ถือหุ้นไปลงทุนแสวงหาผลประโยชน์ แต่โดยที่เงินส่วนหนึ่งเป็นของผู้เอาประกันภัย กฎหมายจึงต้องควบคุมการลงทุนของบริษัทให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด โดยกำหนดทั้งประเภทและปริมาณการลงทุน ในการประกาศกำหนดการลงทุนประกอบธุรกิจอื่นของบริษัทประกันชีวิตและประกันวินาศภัยยึดถือหลักการลงทุนที่สำคัญคือ

1. หลักความมั่นคง
2. หลักสภาพคล่อง
3. หลักผลตอบแทน
4. หลักกระจายการลงทุน

ฉะนั้นการกำหนดประเภทและปริมาณการลงทุนจะเป็นอีกมาตรการหนึ่งที่รัฐสามารถสร้างความมั่นใจได้ว่าบริษัทจะมีความมั่นคง โดยให้ลงทุนในหลักทรัพย์ที่ไม่เสี่ยง มีสภาพคล่อง และมีผลตอบแทนที่สูงพอ ขณะเดียวกันก็ต้องกระจายการลงทุน จึงเป็นการควบคุมทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ การกำกับดูแลคุณภาพการลงทุนเป็นสิ่งจำเป็น ทั้งนี้เนื่องจากการเลิกล้มกิจการของบริษัทประกันภัยในต่างประเทศมักมีสาเหตุมาจากปัญหาการไม่สามารถชำระหนี้อันเนื่องมาจากการลงทุนที่มีผิดพลาดมากกว่าปัญหาความขาดทุนที่เกิดจากการรับเสี่ยงภัย

นอกจากการให้ความสำคัญกับเรื่องความมั่นคงทางการเงินของบริษัทประกันภัยแล้ว รัฐยังให้ความสำคัญกับการจัดตั้งบริษัท จำกัด เพื่อประกอบธุรกิจประกันวินาศภัย กรมการประกันภัย (2542) ได้มีการกำหนดเงื่อนไขของเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นผู้ร่วมทุนและคณะกรรมการ นับแต่ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2510 เป็นต้นมา ได้มีประกาศกระทรวงกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับการขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันวินาศภัย รวม 6 ฉบับเป็นเรื่องเกี่ยวกับเงินทุน หุ้นและผู้ถือหุ้น คณะกรรมการและผู้จัดการการดำเนินงานของบริษัท มีรายละเอียดพอสรุปได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางแสดงเงื่อนไขเกี่ยวกับการขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันวินาศภัย

เงื่อนไข	ประกาศกระทรวงว่าด้วยเงื่อนไขการจัดตั้งบริษัทประกันวินาศภัย					
	ปี 2513	ปี 2516	ปี 2518	ปี 2521 ⁽¹⁾	ปี 2525	ปี 2538
1. เงินทุน						
1.1 เงินทุนจดทะเบียน (ล้านบาท)	20	20	60	10	60	300
1.2 เงินทุนชำระแล้วภายในระยะเวลา (ปี)	5	5	10	นับตั้งแต่วันที่จัดตั้ง	10	จ่ายทันทีที่ทำการจดทะเบียน
2. หุ้นและผู้ถือหุ้น						
2.1 หุ้นต้องเป็นหุ้นสามัญชนิดระบุชื่อมูลค่าหุ้นไม่เกินหุ้นละ (บาท)	1,000	100	1,000	1,000	1,000	100
2.2 ผู้ถือหุ้นสัญชาติไทยต้องไม่น้อยกว่า (%) ⁽²⁾	75	85	85	85	85	75
3. คณะกรรมการและผู้จัดการ						
3.1 คณะกรรมการต้องมีจำนวนไม่น้อยกว่า (คน)	5	5	5	5	5	7
3.2 คณะกรรมการต้องเป็นบุคคลผู้มีสัญชาติไทยไม่น้อยกว่า (%)	50	100	100	100	100	75
4. เงื่อนไขที่กำหนดเหมือนกันในประกาศกระทรวงทุกฉบับ ⁽³⁾						

ที่มา: 20ปี กรมการประกันภัย

หมายเหตุ :

- (1) ปี 2521 เป็นการจัดตั้งบริษัทประกันสุขภาพ จำนวน 6 บริษัท
- (2) ปี 2534 ได้มีการแก้ไขสัดส่วนผู้ถือหุ้นสัญชาติไทย เป็นไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 ของจำนวนหุ้นที่ได้จำหน่ายแล้วทั้งหมด
- (3) เงื่อนไขที่กำหนดเหมือนกันในประกาศกระทรวงทุกฉบับในส่วนที่เกี่ยวข้องกับคณะกรรมการและผู้จัดการบริษัท มีดังนี้คือ จะแต่งตั้งบุคคลดังต่อไปนี้เป็นกรรมการหรือผู้จัดการไม่ได้
 - ก) เคยเป็นกรรมการ ผู้จัดการ สมุหบัญชีหรือพนักงานผู้มีอำนาจในการจัดการของบริษัทประกันวินาศภัยหรือบริษัทประกันชีวิต ในขณะที่บริษัทนั้นถูกเพิกถอนใบอนุญาต
 - ข) เป็นกรรมการ ผู้จัดการ สมุหบัญชี หรือพนักงานผู้มีอำนาจในการจัดการของบริษัทอื่นที่ประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยในเวลาเดียวกัน เว้นแต่จะได้รับการยกเว้นตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด
 - ค) เคยรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกในความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินที่กระทำโดยทุจริต เว้นแต่ความผิดที่เป็นลหุโทษหรือความผิดอันได้กระทำโดยประมาท
 - ง) เป็นบุคคลล้มละลาย วิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบหรือเป็นผู้เยาว์

ในปี 2536 ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการศึกษาวางมาตรการเพื่อรองรับนโยบายการให้ธุรกิจประกันภัยในประเทศเป็นตลาดประกันภัยเสรีแบบค่อยเป็นค่อยไป พบว่า

1. การอนุญาตให้เปิดบริษัทประกันภัยในประเทศเพิ่มขึ้น ในทางปฏิบัติสามารถดำเนินการได้ตามกฎหมาย
2. การเพิ่มอัตราส่วนผู้ถือหุ้นต่างชาติให้สูงขึ้นจากเดิม 25 % เป็น 49% ต้องมีการแก้ไขพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535
3. การอนุญาตให้บริษัทประกันภัยต่างประเทศมาตั้งสาขาได้ ต้องมีการแก้ไขพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 เช่นกัน

ในปี 2538 จึงได้กำหนดให้มีกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งบริษัทประกันวินาศภัยและบริษัทประกันชีวิต คือประกาศกระทรวงพาณิชย์เรื่อง การกำหนดเงื่อนไขการจัดตั้งบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัด เพื่อประกอบธุรกิจประกันชีวิตหรือธุรกิจประกันวินาศภัย สำหรับปี 2538 ลง

วันที่ 1 มิถุนายน 2538 และคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2540 อนุมัติให้จัดตั้งบริษัท ประกันภัยใหม่รวม 28 บริษัท ซึ่งสามารถจัดตั้งได้จำนวน 25 บริษัท เป็นบริษัทประกันวินาศภัย 13 บริษัท และบริษัทประกันชีวิต 12 บริษัท

ในปี 2541 กรมการประกันภัยได้มีการเสนอขอแก้ไขพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 เพื่อให้มีการดำเนินการเปิดเสรีธุรกิจประกันภัย ในขั้นตอนที่สอง คือการเพิ่มสัดส่วนผู้ถือหุ้นต่างชาติ และขั้นตอนที่สาม คือการให้ต่างชาติเปิดสาขาได้และยังได้ขยายให้ต่างชาติเป็นบริษัทในประเทศได้อีกด้วย ทั้งนี้ เพื่อให้มีการระดมทุนจากต่างชาติและสามารถรับเทคโนโลยีสมัยใหม่จากต่างประเทศมาใช้ในธุรกิจได้ คณะรัฐมนตรีได้มีมติรับในหลักการตามร่างแก้ไขพระราชบัญญัติดังกล่าว เมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2541 และขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการพิจารณาในรายละเอียดของคณะกรรมการกฤษฎีกา โดยมีการแก้ไขให้มีการเปิดเสรีเพิ่มขึ้น ดังนี้

1. ผู้ถือหุ้น ให้บริษัทมีผู้ถือหุ้นเป็นบุคคลสัญชาติไทย ไม่น้อยกว่า 51% ของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมด และมีให้นำสัดส่วนดังกล่าวมาใช้บังคับเมื่อพ้นระยะเวลา 5 ปี
2. คณะกรรมการ ให้มีกรรมการเป็นบุคคลสัญชาติไทย ไม่ต่ำกว่าจำนวนที่จะกำหนดในกฎกระทรวงแต่ทั้งนี้ต้องมากกว่า 50% ของจำนวนกรรมการทั้งหมดและมีให้นำสัดส่วนดังกล่าวมาใช้บังคับเมื่อพ้นระยะเวลา 5 ปี

นอกจากนี้ได้เน้นไปที่ความมั่นคงและขีดความสามารถของบริษัทโดยแก้ไขกฎหมายให้สามารถออกกฎกระทรวงกำหนดเงินกองทุนที่บริษัทต้องดำรงไว้ตลอดเวลาที่ประกอบธุรกิจให้สูงขึ้นเป็นระยะตามความเหมาะสม โดยคณะกรรมการบริหารธุรกิจประกันภัยมีมติให้เสริมสร้างความมั่นคงของธุรกิจประกันภัย ให้เพิ่มเงินกองทุนสูงขึ้นดังนี้ คือ บริษัทประกันวินาศภัยต้องดำรงเงินกองทุนเป็นจำนวนเงินไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 ของเบี้ยประกันภัยรับสุทธิ โดยกำหนดเวลาให้ปฏิบัติภายใน 3 ปี ต้องดำรงเงินกองทุนไม่ต่ำกว่า 200 ล้านบาท ภายใน 5 ปี ไม่ต่ำกว่า 300 ล้านบาท

หลักกฎหมายของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

นอกจากกฎเกณฑ์ที่บริษัทประกันวินาศภัยต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 แล้ว ยังมีบริษัทประกันภัยอีกกลุ่มหนึ่งที่ต้องมีกฎข้อบังคับที่เข้มงวดเพิ่มขึ้น ซึ่งได้แก่กลุ่มบริษัทประกันวินาศภัยที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์ฯ และพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนฯ ทั้งนี้เนื่องจากบริษัทเหล่านี้ได้มีการระดมทุนเกิดขึ้นในตลาดหลักทรัพย์ฯ ความมั่นคงของบริษัทจึงมีความสำคัญมากเนื่องจากการดำรงอยู่ของบริษัทมีผลกระทบต่อผู้ที่เข้าไปลงทุนในบริษัทนั้นๆ เป็นจำนวนมาก

โดยในการศึกษาค้างนี้ ได้ศึกษาใน 3 ประเด็นหลักที่จะทำให้บริษัทมีการกำกับดูแลกิจการที่ดี คือ 1) การคุ้มครองผู้ถือหุ้นในเรื่องการใช้สิทธิออกเสียง 2) บทบาทและความรับผิดชอบของกรรมการ 3) การกำกับดูแลให้มีการปฏิบัติตามกฎหมาย โดยมีรายละเอียดดังนี้

1 การคุ้มครองผู้ถือหุ้นในเรื่องการใช้สิทธิออกเสียง

(1) การเรียกประชุมผู้ถือหุ้น

พรบ. บริษัทมหาชนฯ ให้สิทธิผู้ถือหุ้นซึ่งถือหุ้นรวมกันไม่น้อยกว่า 20% ของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้ทั้งหมด หรือไม่น้อยกว่า 25 คนซึ่งถือหุ้นรวมกันไม่น้อยกว่า 10% สามารถขอให้คณะกรรมการบริษัทเรียกประชุมผู้ถือหุ้นได้

(2) การให้ความคุ้มครองผู้ถือหุ้นที่ไม่เห็นด้วยกับมติในเรื่องสำคัญๆ

โดยทั่วไป การตัดสินใจดำเนินงานของบริษัทต้องเป็นไปตามเสียงส่วนใหญ่ของที่ประชุมผู้ถือหุ้น แต่หากเป็นมติในเรื่องสำคัญ ซึ่งผู้ถือหุ้นส่วนน้อยที่ไม่เห็นชอบกับมติในเรื่องดังกล่าวอาจได้รับผลกระทบด้วย

ภายใต้กฎหมายปัจจุบันมีการให้ความคุ้มครองผู้ถือหุ้นที่ไม่เห็นด้วยกับมติในเรื่องสำคัญๆ โดยมีข้อกำหนดให้ผู้ถือหุ้นสามารถขายคืนหุ้นได้ในกรณี ดังต่อไปนี้

- (ก) ตาม พรบ. หลักทรัพย์ฯ กำหนดว่าเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงอำนาจควบคุมบริษัทที่เข้าลักษณะเป็นการครอบงำกิจการ ผู้ที่เข้าครอบงำกิจการมีหน้าที่ต้องเสนอชื่อหลักทรัพย์ทั้งหมดจากผู้ถือหุ้นวันแต่จะเข้ากรณียกเว้น
- (ข) ภายใต้ พรบ. บริษัทมหาชนฯ กำหนดให้บริษัทต้องจัดให้มีการซื้อหุ้นคืนจากผู้ถือหุ้นที่คัดค้านการควบบริษัท

2. บทบาทและความรับผิดชอบของกรรมการ

(1) หน้าที่ของกรรมการ

กรรมการต้องดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย ตามวัตถุประสงค์และข้อบังคับของบริษัท ตลอดจนมติที่ประชุมผู้ถือหุ้นด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต และระมัดระวังรักษาประโยชน์ของบริษัท (duty of care, duty of loyalty)

(2) การซื้อขายทรัพย์สินหรือทำธุรกรรมอื่นกับกรรมการหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง

การซื้อขายทรัพย์สินระหว่างบริษัทกับผู้บริหารหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับบุคคลดังกล่าว อาจเป็นช่องทางสำคัญที่ผู้บริหารอาจใช้ในการยักย้ายถ่ายเททรัพย์สินออกจากบริษัทหรือกระทำการอื่นในลักษณะเอาเปรียบ Non-Controlling Shareholder ได้

ภายใต้กฎหมายปัจจุบันได้มีมาตรการเพื่อป้องกันการเกิดความขัดแย้งทางผลประโยชน์ หรือ Conflict of Interest ไว้หลายเรื่องเช่น

- (ก) ภายใต้ พรบ. บริษัทมหาชนฯ กำหนดห้ามกรรมการที่มีส่วนได้เสียพิเศษในเรื่องที่พิจารณาออกเสียงในเรื่องดังกล่าว
- (ข) ภายใต้ พรบ. บริษัทมหาชนฯ กำหนดว่า ห้ามกรรมการประกอบธุรกิจอันมีสภาพเป็นอยู่อย่างเดียวกันและเป็นการแข่งขันกับบริษัท เว้นแต่จะได้แจ้งให้ที่ประชุมผู้ถือหุ้นทราบก่อนแต่งตั้ง ไม่เช่นนั้นบริษัทสามารถฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทนจากกรรมการคนนั้นได้ และหากบริษัทไม่ดำเนินการ ผู้ถือหุ้นสามารถฟ้องแทนบริษัทได้

(ค) ภายใต้ พรบ. บริษัทมหาชนฯ กำหนดว่า การซื้อขายหลักทรัพย์ หรือทำธุรกิจอื่น ระหว่างกรรมการกับบริษัทไม่ว่าจะเป็นในนามตนเองหรือบุคคลอื่น ถ้าไม่ได้รับความยินยอมจากคณะกรรมการแล้ว การซื้อขายนั้นจะไม่มีผลผูกพันบริษัท

(ง) ภายใต้ พรบ. บริษัทมหาชนฯ กำหนดว่า กรรมการต้องแจ้งให้บริษัททราบเมื่อมีส่วนได้เสียในสัญญาใดๆ ที่บริษัททำ

(จ) ภายใต้ พรบ. บริษัทมหาชนฯ กำหนดว่า ห้ามบริษัทให้กู้ยืมหรือค้ำประกันให้แก่กรรมการ พนักงาน หรือลูกจ้าง รวมทั้งกิจการที่บุคคลดังกล่าวเป็นหุ้นส่วนหรือถือหุ้นเกิน 50% ด้วย เว้นแต่เป็นการให้กู้ยืมตามระบบการสงเคราะห์หรือเป็นธุรกิจปกติของธนาคารพาณิชย์

(ฉ) ตลาดหลักทรัพย์ฯ ออกข้อบังคับในเรื่องการทำรายการที่เกี่ยวข้องกันของบริษัทจดทะเบียนไว้ดังนี้ ในกรณีที่ทำรายการดังกล่าวมีมูลค่าไม่สูงมากนัก ให้เปิดเผยรายละเอียดของรายการดังกล่าวต่อสาธารณชน แต่ถ้ารายการดังกล่าวมีมูลค่าสูง บริษัทต้องขอมติจากที่ประชุมผู้ถือหุ้นก่อนที่จะเข้าทำรายการดังกล่าว นอกจากนี้ในการขอมติจากผู้ถือหุ้น บริษัทต้องจัดให้มีความเห็นจากที่ปรึกษาทางการเงินอิสระถึงความเหมาะสมของรายการดังกล่าว

(3) การใช้ Inside Information เพื่อซื้อขายหลักทรัพย์

พรบ. บริษัทมหาชนฯ กำหนดให้ผู้บริหารต้องเปิดเผยข้อมูลการถือครองหลักทรัพย์ต่อบริษัท และพรบ.หลักทรัพย์ฯ กำหนดให้ผู้บริหารต้องจัดส่งรายงานการถือครองหลักทรัพย์ต่อสำนักงาน เพื่อเปิดเผยต่อประชาชนด้วย นอกจากนี้ ภายใต้ พรบ.หลักทรัพย์ฯ ยังมีข้อกำหนดห้ามบุคคลใดๆ ที่อยู่ในข่ายที่จะล่วงรู้ข้อมูลภายในของบริษัทที่ยังไม่ได้เปิดเผยต่อประชาชน ใช้ข้อมูลดังกล่าวในการซื้อขายหลักทรัพย์เพื่อประโยชน์ของตนเองหรือผู้อื่น

(4) บทบัญญัติเกี่ยวกับการกระทำผิดทางอาญาของผู้บริหาร

ปัจจุบันภายใต้ พรบ. บริษัทมหาชนฯ และพรบ.หลักทรัพย์ฯ มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการที่ผู้บริหารกระทำผิดไว้บ้างในเรื่องต่อไปนี้ (ก) ผู้บริหารที่แสวงหาประโยชน์เพื่อตนเองหรือผู้อื่น ซึ่งเป็นเหตุให้บริษัทได้รับความเสียหาย (ข) ผู้บริหารกระทำหรือยินยอมให้กระทำความผิดเกี่ยวกับบัญชีหรือเอกสาร (ค) ผู้บริหารทุจริต ปกปิดฐานะการเงินที่แท้จริงของบริษัท หรือข้อความที่ควร

ต้องแจ้งต่อประชาชน อย่างไรก็ตาม พรบ. หลักทรัพย์ฯ จะแรงกว่าโทษตาม พรบ. บริษัทมหาชนฯ คือ จำคุกตั้งแต่ 5-10 ปี และโทษปรับตั้งแต่ 500,000-1,000,000 บาท ในขณะที่ พรบ. บริษัทมหาชนฯ กำหนดเฉพาะโทษปรับไว้ไม่เกิน 50,000 บาท เว้นแต่กรณีเป็นความผิดเกี่ยวกับเอกสาร ผู้บริหารจะมีโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี และปรับไม่เกิน 500,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

นอกจากนี้ พรบ. หลักทรัพย์ฯ ยังมีบทกำหนดโทษในเรื่องผู้บริหารกระทำผิดเพิ่มเติม คือ ผู้บริหารทำหน้าที่โดยทุจริตจนเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินของบริษัท ผู้บริหารยกยอกทรัพย์โดยทุจริต ผู้บริหารทำให้ทรัพย์สินของนิติบุคคลเสียหาย โดยมีบทกำหนดโทษ คือ จำคุกตั้งแต่ 5-10 ปี และปรับตั้งแต่ 500,000 -1,000,000 บาท

3 การกำกับดูแลให้มีการปฏิบัติตามกฎหมาย

(1) การกำกับดูแลโดยผู้ถือหุ้น

ตามกฎหมายปัจจุบันได้มีการรองรับสิทธิในการติดตามและบังคับให้ผู้บริหารปฏิบัติตามหน้าที่ของตน รวมทั้งการฟ้องร้องเพื่อเรียกร้องค่าชดเชยในเรื่องดังต่อไปนี้

(ก) พรบ. บริษัทมหาชนฯ ให้สิทธิผู้ถือหุ้นรวมกันไม่น้อยกว่า 20% ของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมด หรือผู้ถือหุ้นไม่น้อยกว่า 1 ใน 3 ของจำนวนผู้ถือหุ้นทั้งหมด เข้าชื่อกันขอให้นายทะเบียนแต่งตั้งผู้ตรวจสอบเพื่อดำเนินการตรวจสอบกิจการและฐานะการเงินของบริษัทและการดำเนินงานของคณะกรรมการได้

(ข) พรบ. บริษัทมหาชนฯ ให้สิทธิผู้ถือหุ้นที่จะดำเนินการกับกรรมการที่กระทำ ความเสียหายแก่บริษัท โดยผู้ถือหุ้นรวมกันไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 ของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมด สามารถฟ้องร้องต่อศาลเพื่อขอให้ระงับการดำเนินการดังกล่าวของกรรมการ ขอให้ศาลสั่งให้กรรมการนั้นออกจากตำแหน่งและเรียกร้องค่าเสียหายให้บริษัทได้

(ค) พรบ. บริษัทมหาชนฯ กำหนดว่าถ้าการประชุมหรือการลงมติของที่ประชุมผู้ถือหุ้นไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือข้อบังคับบริษัท ผู้ถือหุ้นไม่น้อยกว่า 5 คน หรือผู้ถือหุ้นไม่น้อย

กว่า 20% ของหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมด สามารถร้องขอให้ศาลเพิกถอนมติในการประชุมนั้นได้

(ง) พรบ. หลักทรัพย์ ให้สิทธิผู้ถือหุ้นที่ซื้อหุ้นจากการเสนอขายหลักทรัพย์ต่อประชาชน ซึ่งได้รับความเสียหายจากข้อมูลในหนังสือชี้ชวนที่เป็นเท็จ สามารถฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายจากบริษัท กรรมการ และบุคคลอื่นที่รับรองความถูกต้องของข้อมูลได้ตามวิธีการคำนวณที่กำหนด

(จ) พรบ. หลักทรัพย์ กำหนดว่า ในกรณีที่หุ้นของบริษัทได้ถูกเพิกถอนจากการเป็นหลักทรัพย์จดทะเบียน เนื่องจากผู้บริหารฝ่าฝืนคำสั่งของคณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์ฯ ผู้ถือหุ้นสามารถฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายจากผู้บริหารที่เป็นต้นเหตุแห่งการฝ่าฝืนคำสั่งดังกล่าวได้

(2) การกำกับดูแลโดยทางการ

ในการติดตามดูแลการปฏิบัติตามกฎหมายภายใต้ พรบ. บริษัทมหาชนฯ กระทรวงพาณิชย์ในฐานะนายทะเบียนมีอำนาจแต่งตั้งผู้ตรวจสอบเข้าตรวจสอบบริษัทมหาชนฯ ได้ เมื่อได้รับการร้องขอจากผู้ถือหุ้นหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการฝ่าฝืนกฎหมายตามที่กำหนด นอกจากนี้ ตาม พรบ. หลักทรัพย์ฯ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังสามารถแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เข้าดำเนินการตรวจสอบบริษัทจดทะเบียนได้ ในกรณีที่สงสัยว่ามีการกระทำฝ่าฝืน พรบ. หลักทรัพย์ฯ นอกจากนี้ ก.ล.ต.และตลาดหลักทรัพย์ฯ ยังกำกับดูแลบริษัทจดทะเบียนให้ปฏิบัติตามข้อบังคับตลาดหลักทรัพย์ฯ ด้วย

ประวัติผู้เขียน

นางสาวขวัญชนก ฐาปนวงศ์ เกิดเมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม 2519 ที่กรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีเศรษฐศาสตรบัณฑิต คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2540 และเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อ พ.ศ. 2541 ปัจจุบันรับราชการที่กรุงเทพมหานคร

